KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 1.6.2011
KOM(2011) 311 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO

Strategiczna wizja w zakresie norm europejskich – Postęp w celu poprawy i przyspieszenia zrównoważonego wzrostu gospodarki europejskiej do roku 2020

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO

Strategiczna wizja w zakresie norm europejskich – Postęp w celu poprawy i przyspieszenia zrównoważonego wzrostu gospodarki europejskiej do roku 2020

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

1. STRATEGICZNA WIZJA W ZAKRESIE NORM W EUROPIE

1.1. Normy europejskie

Normy to dokumenty o dobrowolnym charakterze, określające wymogi techniczne lub jakościowe, którym mogą odpowiadać obecne lub przyszłe produkty, procesy produkcji, usługi lub metody. Normy są wynikiem dobrowolnej współpracy między przemysłem, organami publicznymi i innymi zainteresowanymi stronami, współdziałającymi w ramach systemu opartego na otwartości, przejrzystości i konsensusie.

Normy mają korzystny wpływ na handel, ponieważ ograniczają koszty i zmniejszają dysproporcje informacyjne pomiędzy stroną podaży i popytu, szczególnie w przypadku transakcji transgranicznych. W szeregu badań ekonometrycznych wykazano **wyraźny związek na poziomie makroekonomicznym pomiędzy normalizacją w gospodarce, wzrostem wydajności, handlem i ogólnym wzrostem gospodarczym**. Korzyści gospodarcze z normalizacji mogą być bardzo różne w poszczególnych państwach UE. Z badań wynika, że wpływ norm na roczny wzrost PKB może wahać się od 0,3 do 1 punktu procentowego. W przypadku Niemiec wpływ ten szacuje się na 1 % produktu narodowego brutto, we Francji – na 0,8 %, zaś w Zjednoczonym Królestwie na zaledwie 0,3 %.

Jednym z unikalnych aspektów dobrowolnej współpracy przemysłu, organów sektora publicznego i innych zainteresowanych stron w UE jest rosnąca liczba **norm europejskich** przyjmowanych przez europejskie organy normalizacyjne (EON)[1] i stosowanych w całej UE. EON są niezależnymi organizacjami podlegającymi prawu prywatnemu. Dla przemysłu normy europejskie są podsumowaniem najlepszych praktyk w danej dziedzinie, ponieważ jest w nich zwięźle ujęta zbiorowa wiedza specjalistyczna uczestniczących podmiotów. **Znacząca większość norm europejskich powstaje z inicjatywy przemysłu**, co świadczy o tym, że instrumenty te przede wszystkim odpowiadają potrzebom przedsiębiorstw i są wynikiem inicjatywy prywatnej.

[1] Europejskie organy normalizacyjne (EON) to: Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN), Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC) oraz Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI).

Normalizacja europejska okazała się wielkim sukcesem i stała się jedną z sił napędowych tworzenia wewnętrznego rynku towarów. Normy europejskie zastępują normy krajowe, które często są ze sobą sprzeczne i jako takie mogą stanowić przeszkody techniczne na rynku krajowym. Wiele norm europejskich jest opracowywanych przez EON na wniosek Komisji. Spośród nich duża część to tzw. „normy zharmonizowane", służące temu, aby produkty spełniały zasadnicze wymagania określone w prawodawstwie UE dotyczącym harmonizacji. Zgodność z europejską normą zharmonizowaną gwarantuje zgodność z obowiązującymi wymogami określonymi w prawodawstwie UE dotyczącym harmonizacji, w tym z wymogami bezpieczeństwa. Stosowanie norm zharmonizowanych jest jednak wciąż dobrowolne, a producent może skorzystać z wszelkich innych rozwiązań technicznych w celu wykazania, że jego produkt spełnia zasadnicze wymagania. W ciągu ostatnich dwóch dekad odsetek norm zharmonizowanych wśród norm europejskich wzrósł z 3,55 % do 20 % w 2009 r.

Normy europejskie i normalizacja są dla UE bardzo skutecznymi narzędziami polityki. Oprócz tego, że normy i normalizacja przynoszą wiele innych korzyści gospodarce europejskiej, są one wykorzystywane jako instrumenty polityki dla zapewnienia między innymi interoperacyjności sieci i systemów, właściwego funkcjonowania jednolitego rynku, wysokiego poziomu ochrony konsumentów i środowiska oraz większej innowacyjności i włączenia społecznego.

Bardzo istotnym aspektem wielu norm europejskich jest ochrona konsumentów. Bezpieczeństwo konsumentów jest przeważnie główną przesłanką opracowania i przyjęcia normy europejskiej. Jeżeli natomiast zagrożenie dla bezpieczeństwa zostaje stwierdzone (np. w wyniku inspekcji w ramach nadzoru rynku) już po wprowadzeniu danego produktu na rynek, to powinno to być uwzględnione przy opracowywaniu kolejnej normy bądź rewizji istniejącej. Istnieje w związku z tym ścisły związek pomiędzy normalizacją, bezpieczeństwem produktów i nadzorem rynku; związek ten zostanie jeszcze wzmocniony w wyniku planowanej zmiany ram prawnych dotyczących nadzoru rynku.

Normy europejskie i inne są niezbędne w społeczeństwie cyfrowym dla zapewnienia interoperacyjności sieci i systemów, zwłaszcza w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). W społeczeństwie bazującym na technologiach cyfrowych rozwiązania TIK stosowane są zarówno w każdym sektorze gospodarki, jak i w naszym życiu codziennym. Musi istnieć możliwość wzajemnej komunikacji pomiędzy rozwiązaniami, zastosowaniami i usługami TIK, powinny one być interoperacyjne. Interoperacyjność wymaga norm.

1.2. …w szybko zmieniającym się świecie

Świat się jednak zmienia. W przeszłości normy dotyczyły jedynie produktów, jednak obecnie ewoluują coraz bardziej w kierunku norm dotyczących procesów i produkcji i obejmują coraz szerszy zakres zagadnień. W przyszłości **normalizacja europejska odegra decydującą rolę w wielu dziedzinach, w większym zakresie niż ma to miejsce obecnie** – od wspierania konkurencyjności europejskiej, ochrony konsumentów, poprawy dostępności dla osób niepełnosprawnych i starszych, aż po przeciwdziałanie zmianom klimatu i potrzebę efektywnego wykorzystania zasobów. Aby szybko odpowiadać na zmieniające się potrzeby we wszystkich dziedzinach, potrzebny będzie wszechstronny, obejmujący wszystkie zainteresowane podmioty,

efektywny i aktualny pod względem technicznym system normalizacji europejskiej. System ten opierać się będzie na mocnych stronach już istniejącego systemu, lecz musi również być elastyczny i umożliwiać odpowiednią reakcję na przyszłe wyzwania w miarę ich powstawania.

Szczególnie istotne jest to, aby w dziedzinach, w których Europa gra rolę głównej siły innowacyjnej, opracowując nowe rodzaje zbywalnych towarów, usług i technologii – np. w takich obszarach jak pojazdy elektryczne, bezpieczeństwo, efektywność energetyczna i inteligentne sieci – normy europejskie były tworzone szybko, z myślą o tym, że staną się one normami międzynarodowymi. Pozwoliłoby to na zmaksymalizowanie przewagi wynikającej z pionierskiej roli i zwiększenie konkurencyjności przemysłu europejskiego. W takich przypadkach, jakkolwiek rola EON jest kluczowa, wszelkie opóźnienia w dostarczeniu norm będą prowadzić do szybkich działań legislacyjnych Komisji.

Na posiedzeniu w dniu 4 lutego 2011 r. Rada Europejska potwierdziła, że normalizacja stanowi niezbędny warunek ramowy pobudzenia prywatnych inwestycji w innowacyjne towary i usługi oraz że **proces normalizacji powinien być przyspieszony, uproszczony i unowocześniony**. Dla gospodarki europejskiej jest niezbędne, aby **normalizacja europejska przystosowała się w jeszcze większym stopniu do szybko zmieniających się globalnych realiów i środowiska gospodarczego**. Gwałtowne skracanie się cykli innowacji, zbieżność technologii, ostra konkurencja na rynku światowym i pojawianie się na nim nowych podmiotów może budzić niepokój co do trwałości systemu normalizacji europejskiej w zakresie przystosowania do tych zmian. W erze globalizacji rola procesów normalizacji w zakresie polityki nie może ograniczać się do wspierania prawodawstwa europejskiego. Obecnie w wielu dziedzinach normalizacja w coraz większym stopniu dokonuje się na poziomie globalnym; często, jak np. w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), za sprawą dynamicznych forów i konsorcjów. W tym kontekście strategiczne stosowanie norm z jednej strony, a normalizacja europejska z drugiej, stanowią strategiczne narzędzie zapewniania UE konkurencyjności oraz główny środek rozpowszechniania wiedzy, interoperacyjności, weryfikowania nowatorskich koncepcji oraz promowania innowacji. Normy europejskie mogą jednak być tylko uzupełnieniem prawodawstwa europejskiego, a nie zastępować je; nie mogą też uniemożliwiać prawodawcy europejskiemu zajmowania się najistotniejszymi kwestiami w UE.

Zakres normalizacji europejskiej będzie ulegał rozszerzeniu o nowe dziedziny i zagadnienia. W kontekście gospodarczym charakteryzującym się szybkimi zmianami i globalizacją normy staną się cenniejszym niż kiedykolwiek narzędziem handlu międzynarodowego. **Powodzenie we wdrażaniu norm europejskich będzie jednak zależeć od prawomocności i efektywności procesów ich wprowadzania.** Jeśli normy europejskie mają odegrać globalną rolę, pilnej poprawie musi ulec szybkość procesu i jego zdolność do angażowania rozmaitych podmiotów.

Normalizacja w istotnym stopniu przyczyni się do wsparcia strategii „Europa 2020" na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, co znalazło swój wyraz w szeregu inicjatyw przewodnich.

W ramach inicjatywy „Unia innowacji”[2] podkreślono, że dynamiczny, odpowiednio reagujący system normalizacji europejskiej jest konieczny dla wsparcia innowacji. W inicjatywie przewodniej w zakresie polityki przemysłowej[3] podkreślono potrzebę tego, aby normalizacja europejska w bardzo elastyczny sposób dostosowywała się do szybkich zmian zachodzących na świecie, aby wspierała konkurencyjność Europy na rynku światowym i odpowiadała potrzebom zarówno przemysłu, jak i organów sektora publicznego. W Europejskiej agendzie cyfrowej[4] zaakcentowano duże znaczenie norm w dziedzinie TIK dla zapewniania wzajemnej interoperacyjności urządzeń, aplikacji, repozytoriów danych, usług i sieci. W inicjatywie przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”[5] podkreślono z kolei dużą rolę norm w sprzyjaniu ekoinnowacji. Normalizacja ma również znaczenie w ramach takich środków politycznych, jak „Akt o jednolitym rynku”[6], komunikat „Handel, wzrost i polityka światowa”[7] oraz Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020[8]. Kwestia normalizacji europejskiej jest również poruszona w przeglądzie programu „Small Business Act” dla Europy[9]. Również w komunikacie „Nowe działania wobec zmieniającego się sąsiedztwa”[10] wspomina się o potrzebie wdrożenia przez państwa partnerskie zobowiązania do przyjęcia norm UE w ramach negocjacji dotyczących pogłębionych i kompleksowych umów o wolnym handlu (DCFTA).

System normalizacji europejskiej wspierający strategię „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu będzie musiał służyć osiągnięciu następujących **celów strategicznych**:

(1) **Normy muszą być szybko dostępne – w szczególności (choć nie tylko) dla zapewnienia wzajemnej interoperacyjności** usług i aplikacji w dziedzinie **technologii informacyjno-komunikacyjnych** (TIK), tak aby Europa mogła w pełni czerpać z nich korzyści. Najistotniejsze normy w dziedzinie TIK, opracowane przez EON lub przez globalne fora i konsorcja w tym obszarze – o ile spełniają ustalone kryteria jakości – powinny odgrywać większą rolę w realizacji celów polityki publicznej i potrzeb społecznych. Należy umożliwić stosowanie tych norm w zamówieniach publicznych, ułatwić kształtowanie polityki i stanowienie prawa.

(2) Normalizacja w UE nadal będzie wnosić istotny wkład do gospodarki europejskiej. Normy europejskie są **narzędziem strategicznym o dużym potencjale, umożliwiającym przedsiębiorstwom zwiększanie konkurencyjności**. Jako że normy europejskie są przede wszystkim stosowane przez przedsiębiorstwa jako narzędzia ułatwiające penetrację rynku przez innowacyjne towary oraz obniżające koszty produkcji, **normy muszą nadążać za coraz szybszymi cyklami powstawania produktów**.

---

2 COM(2010) 546.
3 COM(2010) 614.
4 COM(2010) 245.
5 COM(2011)21.
6 COM(2011) 206.
7 COM(2010) 612.
8 COM(2010) 636.
9 COM(2011) 78.
10 COM(2011) 303.

(3) **Należy liczyć się z rosnącym zapotrzebowaniem na opracowywane przez europejskie organy normalizacyjne normy europejskie, stanowiące narzędzie wsparcia europejskiej polityki i prawodawstwa w wielu dziedzinach.** Normalizacja europejska ma i nadal będzie miała duże znaczenie jako podstawa jednolitego rynku towarów i usług, zapobiegając tworzeniu barier handlowych w UE. Stosowanie norm jako narzędzia wspierającego politykę jest możliwe dzięki ugruntowanej tradycji silnego partnerstwa pomiędzy działającymi dobrowolnie ekspertami z poszczególnych branż, organami sektora publicznego UE, EON, krajowymi organami normalizacyjnymi (KON) i innymi organizacjami opracowującymi normy. EON odpowiadają, w porozumieniu ze swoimi członkami[11], za zarządzanie opracowywaniem i przyjmowaniem norm europejskich.

(4) **Normy europejskie będą dotyczyć coraz większej liczby grup w społeczeństwie europejskim**, w tym wszelkiego rodzaju firm i wielu indywidualnych obywateli. Norma jest wynikiem konsensusu osiągniętego przez podmioty uczestniczące w jej opracowywaniu. Aby była ona akceptowana zarówno przez firmy, jak i przez konsumentów, konieczne jest, aby w jej opracowywaniu miało udział odpowiednio szerokie grono uczestników. **System normalizacji europejskiej musi zatem angażować możliwie największą liczbę podmiotów**, z których wszyscy powinni zobowiązać się do przestrzegania wartości leżących u jego podstaw – otwartości, przejrzystości i solidności naukowej. Stałe doskonalenie struktur i ram zarządzania normalizacją będzie również wymagać skutecznej i ściślejszej współpracy wszystkich partnerów, szczególnie europejskich organów normalizacyjnych, a także współpracy pomiędzy krajowymi organami normalizacyjnymi a organami sektora publicznego i prawodawcami.

(5) Normy mają istotną rolę do odegrania w zakresie **wspierania konkurencyjności firm europejskich na rynku globalnym**, co pozwoliłoby im uzyskiwać dostęp do zagranicznych rynków i tworzyć partnerstwa biznesowe na całym świecie.

W strategii przewidziano szereg środków, zarówno o charakterze legislacyjnym, jak i innych. Środki legislacyjne zawarte są we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie normalizacji, załączonym do niniejszego komunikatu. Połączono w nim i zaktualizowano dotychczasowe przepisy prawa europejskiego; towarzyszy mu także ocena skutków[12]. Środki o charakterze nielegislacyjnym to m.in. działania, które powinna podjąć Komisja, oraz szereg zaleceń adresowanych do innych uczestników systemu normalizacji europejskiej.

---

[11] Członkami CEN i CENELEC są krajowe organy normalizacyjne (KON), natomiast ETSI stosuje model „mieszany": członkowie będący przedstawicielami przemysłu uczestniczą bezpośrednio w opracowywaniu norm, a komitety krajowe biorą udział w końcowych etapach uzgadniania norm europejskich.

[12] Ocena skutków zawiera również analizę kwestii finansowania działań normalizacyjnych z budżetu UE w świetle wymogów polityki i prawodawstwa UE, zgodnie z art. 6 ust. 2 decyzji nr 1673/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. w sprawie finansowania normalizacji europejskiej.

Wszystkie te środki czerpią z wyników przeprowadzonego w latach 2008-2010 na szeroką skalę przeglądu systemu normalizacji europejskiej, w tym ze sprawozdania EXPRESS[13], dwóch konsultacji publicznych, białej księgi „Modernizacja normalizacji technologii informacyjno-komunikacyjnych w UE”[14] oraz szeregu dogłębnych badań. Podstawą merytoryczną strategii jest również sprawozdanie Parlamentu Europejskiego z października 2010 r. w sprawie przyszłości europejskiej normalizacji[15], w którym zaakcentowano konieczność wykorzystania silnych stron i podstawowych wartości dotychczasowego systemu, zniwelowania jego braków i uzyskania właściwej równowagi między wymiarem europejskim, krajowym i międzynarodowym.

Z faktu dużego znaczenia normalizacji europejskiej dla gospodarki Europy i konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw wynika, że w dłuższej perspektywie czasowej konieczna będzie bardziej regularna ocena tego, czy system normalizacji europejskiej ma wystarczającą zdolność dostosowywania się do szybko zmieniających się realiów i przyczyniać się do realizacji strategicznych celów wewnętrznych i zewnętrznych Europy, szczególnie w dziedzinach polityki przemysłowej, innowacji i rozwoju technologicznego. Pierwsza ocena zostanie rozpoczęta najpóźniej w 2013 r.

2. NORMALIZACJA EUROPEJSKA JAKO WSPARCIE POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ I INNOWACJI

W czasach coraz silniejszej konkurencji na rynku światowym, starzenia się ludności w Europie oraz ograniczeń budżetowych konkurencyjność Europy zależy od naszej zdolności do stymulowania innowacji w zakresie produktów, usług i procesów. Właśnie dlatego innowacyjność stała jednym z najważniejszych elementów strategii „Europa 2020” i inicjatyw przewodnich Komisji „Polityka przemysłowa”[16] i „Unia innowacji”[17].

Korzyści wynikające dla przemysłu europejskiego z istnienia norm są ogromne. Pozwalają one na ograniczenie kosztów i oszczędności, wynikające głównie z efektu skali, możliwości przewidywania wymogów technicznych, ograniczenia kosztów tłumaczenia oraz dostępu do znormalizowanych komponentów. Według Banku Światowego[18] jedną z najważniejszych korzyści gospodarczych wynikających z norm jest wzrost wydajności i efektywności w zakresie innowacji. Umożliwiają one również dostawcom obniżenie kosztów jednostkowych poprzez produkowanie dużych, jednorodnych partii wyrobów. Ponadto producenci, koncentrując się na mniejszej liczbie odmian produktów, zyskują umiejętności i doświadczenie Kolejna korzyść polega na poprawie dostępu do rynku dzięki zwiększonej konkurencyjności

---

13 Zespół ekspertów ds. przeglądu europejskiego systemu normalizacji (EXPRESS), „Normalizacja w służbie konkurencyjnej i innowacyjnej Europy – wizja na rok 2020”, sprawozdanie dla Komisji Europejskiej, 2010. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/files/express/exp_384_express_report_final_distrib_en.pdf

14 COM(2009) 324 z 3.7.2009.

15 A7-0276/2010

16 COM(2010) 614.

17 COM(2010) 546.

18 J. Luis Guasch, Jean-Louis Racine, Isabel Sánchez, Makhtar Diop, *Quality Systems and Standards for a Competitive Edge*, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, 2007.

wynikającej z większej wydajności, niższych kosztów wymiany handlowej, uproszczenia umów (ponieważ dzięki istnieniu norm nie trzeba opisywać cech i funkcji produktów) i podniesienia jakości. Normy prowadzą również do poprawy relacji z dostawcami i klientami dzięki zwiększeniu bezpieczeństwa konsumentów i zaufania, a także obniżeniu ryzyka obciążenia odpowiedzialnością i większemu wyborowi dostawców z powodów wymienionych powyżej. Minimalne normy bezpieczeństwa to najprostszy przykład wykorzystania norm do rozwiązania problemów wynikających z niepełnych informacji. Normy europejskie mają ogromną wartość dla konkurencyjności przedsiębiorstw działających w dziedzinach transportu, maszyn, produktów elektrotechnicznych oraz dla innych branż przemysłu wytwórczego, a także w dziedzinie telekomunikacji.

Dobrze opracowane i wprowadzone w odpowiednim terminie normy mogą stanowić wsparcie dla **innowacji** na szereg sposobów. Dotychczasowe normy mogą służyć kodyfikacji i rozpowszechnianiu zaawansowanych technologii w wielu dziedzinach. Mogą one również sprzyjać wprowadzaniu innowacyjnych produktów poprzez umożliwienie interoperacyjności pomiędzy nowymi produktami, usługami i procesami a już istniejącymi, np. w dziedzinach ekoprojektu, inteligentnych sieci, efektywności energetycznej budynków, nanotechnologii, bezpieczeństwa i eMobility. W niektórych przypadkach innowacje łatwiej przyjmują się na rynku, jeśli są zgodne z dotychczasowymi normami bezpieczeństwa, jakości i wydajności. Normy w zakresie interoperacyjności mogą stanowić podstawę platformy technologicznej, na której mogą dokonywać się dalsze innowacje, szczególnie w dziedzinie usług (np. wykorzystywanie usług telefonii komórkowej LTE jako platformy dostępu do usług handlu mobilnego czy wykorzystywanie publicznych platform opierających się na chmurach obliczeniowych („*cloud computing*") do celów administracji elektronicznej).

Normy mogą wreszcie przyczynić się do zniwelowania luki pomiędzy etapem badań a produktami lub usługami nadającymi się do wprowadzenia na rynek. Norma może stanowić kodyfikację wyników badań finansowanych ze środków publicznych, które to wyniki mogą dzięki temu służyć jako podstawa do dalszych innowacji. Może to być bardzo skuteczny mechanizm transferu wiedzy i technologii. Niestety potencjał normalizacji w służbie innowacji nie jest w pełni zrealizowany. Potrzeba ciągle głębszego zrozumienia wzajemnych interakcji różnych kanałów, za pośrednictwem których normy mogą pobudzać innowacje.

Wkład działalności naukowej w proces normalizacji ma kluczowe znaczenie. Metody, procesy i materiały będące podstawą norm są częściowo lub w całości określane na podstawie dostępnej wiedzy naukowej. W wielu obiecujących zastosowaniach naukowych **badania przednormatywne** są wymagane jako środek zapewnienia równych warunków współpracy przemysłowej i przewidywalnego otoczenia regulacyjnego dla rozwoju rynku w przyszłości.

Na poziomie europejskim i krajowym należy przyjąć systemowe podejście do badań, innowacji i normalizacji w celu poprawy wykorzystania wyników badań oraz aby najlepsze koncepcje łatwiej trafiały na rynek i znajdowały powszechniejsze zastosowanie.

W przypadkach kiedy normy zawierające elementy naukowe mają stać się częścią polityki Unii Europejskiej, określone zostaną procedury gwarantujące ich

bezstronność i solidność, oparcie ich na zrównoważonych dowodach naukowych oraz uwzględnienie ich wpływu na cały cykl życia produktów i usług. Oprócz wyników mających znaczenie dla normalizacji, uzyskanych dzięki finansowanym z budżetu UE projektom badawczym oraz z innych źródeł, **Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej zapewni wkład naukowy w dziedzinach, w których dysponuje fachową wiedzą**, w celu sprawienia, by przy opracowywaniu norm uwzględnione były kwestie wydajności gospodarczej oraz potrzeby społeczne, m.in. względy zrównoważenia ekologicznego i bezpieczeństwa. Również świadomość potencjalnej synergii pomiędzy badaniami, innowacjami i normalizacją wymaga zwiększenia poprzez lepsze kształcenie i szkolenie w zakresie norm. Ponadto normy mogą obejmować technologie zastrzeżone, szczególnie w dziedzinach innowacyjnych. Dlatego też polityka EON w zakresie praw własności intelektualnej powinna charakteryzować się odpowiednim zrównoważeniem interesów właścicieli i użytkowników technologii, aby uniknąć ograniczania konkurencji.

Normy europejskie stanowią ważny krok we wprowadzaniu wyników badań na rynek i w walidacji technologii. Mogą one jednak odegrać tę kluczową rolę jedynie jeśli będą nadążać za rozwojem technicznym oraz **coraz krótszymi cyklami powstawania produktów**. W przeszłości okres wstępny przed rozpoczęciem prac normalizacyjnych w połączeniu z czasem potrzebnym do opracowania normy europejskiej, wynoszącym zwykle 3–5 lat, oznaczał, że normy pozostawały zbyt daleko w tyle za szybko rozwijającymi się technologiami – niejednokrotnie normy już w chwili ich przyjmowania były przestarzałe. Problem ten staje się jeszcze poważniejszy w sytuacji, gdy normy mają mieć znaczenie strategiczne jako środek stymulowania innowacji i promowania interoperacyjności innowacyjnych produktów. W konsekwencji niektóre branże niechętnie angażują się w normalizację lub nie uzyskują korzyści z pozytywnych efektów norm, takich jak interoperacyjność.

Dla poprawy tej sytuacji kluczowe znaczenie mają dwa czynniki: po pierwsze – efektywne przewidywanie i planowanie normalizacji; po drugie – sama szybkość opracowywania norm. Badania antycypacyjne i prognostyczne mogą pomóc w przewidywaniu potrzeb w zakresie opracowywania norm poprzez powiązanie procesu określania polityki z pojawiającymi się technologiami i wynikającymi z nich potrzebami w zakresie badań przyszłych produktów i procesów. W tych obszarach możliwe są liczne udoskonalenia niezagrażające podstawowym wartościom, na których opiera się system normalizacji, a do których należą: angażowanie szerokiego grona podmiotów, konsensus i dobrowolny charakter norm.

W celu poprawy planowania swoich działań związanych z normalizacją Komisja Europejska opracuje roczny **program prac w zakresie normalizacji**, jak określono w załączonym wniosku dotyczącym rozporządzenia. W programie prac określane będą strategiczne priorytety w zakresie normalizacji europejskiej, zleceń[19] i innych wymaganych działań. Innowacyjnym obszarom będzie przypisywany priorytet zgodnie z mechanizmami określonymi w inicjatywie przewodniej „Unia innowacji", takimi jak partnerstwa innowacji i monitorowanie obszarów rozwoju innowacji przez

[19] Zlecenia oznaczają wnioski do EON o przeprowadzenie prac w zakresie planowania lub opracowania norm.

Komisję Europejską. W rozporządzeniu, którego dotyczy wniosek, usprawnione zostaną też procedury zgłaszania sprzeciwów wobec poszczególnych norm zharmonizowanych przyjętych w celu stosowania prawodawstwa UE. Finansowanie normalizacji europejskiej przez Komisję będzie ukierunkowane zgodnie z priorytetami określonymi w rocznym programie prac.

Większość zainteresowanych stron jest zgodna co do tego, że **procesy normalizacji europejskiej powinny zostać przyspieszone, uproszczone i unowocześnione**. Z tego względu **wsparcie finansowe UE** dla EON zostanie wykorzystane na ciągłe podnoszenie jakości działań tych organów. W swoich wnioskach o opracowanie norm Komisja będzie określać terminy ich opracowania, a warunkiem finansowania będzie wypełnienie przez EON kryteriów w zakresie m.in. szybkości opracowywania norm, odpowiedniej reprezentacji zainteresowanych podmiotów oraz jakości, odpowiedniości i terminowości opracowywanych norm. Założonym przez Komisję celem jest skrócenie do 2020 r. średniego czasu opracowywania norm europejskich lub europejskich dokumentów normalizacyjnych na wniosek Komisji o 50 %[20].

Wsparcie finansowe będzie uzależnione przede wszystkim od poprawienia przez EON **efektywności systemu normalizacji europejskiej** oraz od wypełnienia przez centralne sekretariaty określonych celów. Pewne działania zostały już podjęte, np. utworzenie wspólnego centrum zarządzania CEN-CENELEC, kierowanego przez wspólnego dyrektora generalnego. Obecnie jednak EON muszą zmodernizować swoje procesy wewnętrzne, np. poprzez rozpatrzenie i zastosowanie najlepszych praktyk innych organizacji opracowujących normy oraz poprzez poprawę współpracy wzajemnej i z innymi organizacjami. EON powinny również szerzej informować o istniejących mechanizmach rozstrzygania sporów i dbać o to, aby w wyniku ich stosowania osiągać konsensus w odpowiednich terminach.

Finansowanie wspierające zlecone działania w zakresie normalizacji pozostanie istotnym czynnikiem stymulującym opracowywanie **norm, których główną funkcją jest wspieranie polityki publicznej i prawodawstwa UE**. Komisja będzie również nadal wspierać tłumaczenie norm zharmonizowanych na języki urzędowe UE.

[20] Skrócenie średniego czasu opracowania z 36 do 18 miesięcy do roku 2020.

Działania

(1) Zgodnie z załączonym wnioskiem dotyczącym rozporządzenia Komisja ustali **roczny program prac**, w którym określone zostaną priorytety normalizacji europejskiej i wymagane zlecenia wraz z terminami. Stworzenie programu prac będzie poprzedzone szerokimi konsultacjami z zainteresowanymi stronami.

(2) Komisja będzie wymagać szybkiego opracowywania i przyjmowania **norm europejskich dotyczących innowacyjnych produktów i usług** m.in. w dziedzinach ekoprojektu, inteligentnych sieci, efektywności energetycznej budynków, nanotechnologii, bezpieczeństwa i eMobility.

(3) Komisja uzależni finansowanie EON od spełnienia przez nie **kryteriów poziomu wykonania** oraz od wypełnienia określonych **celów**, przewidujących między innymi optymalizację przez EON szybkości opracowywania norm i modernizację sposobów pracy. EON powinny skrócić średni czas opracowywania norm europejskich lub europejskich dokumentów normalizacyjnych na wniosek Komisji o 50 % do 2020 r. Ponadto rozporządzenie będzie przewidywać usprawnienie i skrócenie procedury zgłaszania sprzeciwów wobec poszczególnych norm zharmonizowanych.

(4) W przypadkach kiedy normy zawierające elementy naukowe mają stać się częścią polityki Unii Europejskiej, Komisja podejmie wszelkie niezbędne działania dla zapewnienia, że podstawą procesu normalizacji europejskiej są **bezstronne, solidne i zrównoważone dowody naukowe**. Oprócz wyników mających znaczenie dla normalizacji, uzyskanych dzięki finansowanym z budżetu UE projektom badawczym oraz z innych źródeł, Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej zapewni wkład naukowy w dziedzinach, w których dysponuje fachową wiedzą, w celu sprawienia, by przy opracowywaniu norm uwzględnione były kwestie konkurencyjności gospodarczej, potrzeby społeczne, kwestie bezpieczeństwa oraz skutki dla środowiska w ciągu całego cyklu życia.

(5) Od EON, państw członkowskich i innych organów normalizacyjnych oczekuje się poprawy **świadomości i poziomu edukacji** w zakresie normalizacji oraz potencjalnych powiązań z projektami badawczymi. Wiedzę publiczną na temat normalizacji należy pogłębiać poprzez szkolenia, działania zwiększające świadomość oraz ukierunkowane warsztaty.

3. WYKORZYSTANIE NORM DO ROZWIĄZYWANIA KLUCZOWYCH KWESTII SPOŁECZNYCH

W dziedzinach o dużym znaczeniu politycznym i gospodarczym możliwe jest strategiczne wykorzystanie norm do przyspieszenia opracowywania innowacyjnych rozwiązań, w tym poprzez stosowanie TIK. W XXI w. przed Europą stoi szereg wyzwań strategicznych, zwłaszcza w dziedzinach, w których normy mają szczególnie duży potencjał wspierania polityki UE, takich jak: ochrona konsumentów, dostępność, zmiana klimatu, efektywne wykorzystanie zasobów,

bezpieczeństwo i ochrona cywilna, ochrona danych osobowych i prywatności[21] oraz stosowanie TIK w celu interoperacyjności na jednolitym rynku cyfrowym.

Normy odgrywają istotną rolę wspierającą **ochronę konsumentów**, szczególnie poprzez określanie parametrów bezpieczeństwa w ramach norm, pozwalających na domniemanie zgodności z dyrektywą w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów[22]. Dlatego też Komisja opracowuje wniosek przewidujący umożliwienie szybszego przyjmowania zleceń na normy europejskie i zwiększenia ich roli w dyrektywie.

Normalizacja już teraz jest kluczowym elementem **poprawy dostępności dla osób niepełnosprawnych i starszych**. Około jednej dziesiątej wszystkich obywateli Europy ma pewien rodzaj niepełnosprawności; w miarę starzenia się ludności Europy odsetek ten będzie rósł. Normy uwzględniające kwestie dostępności w myśl zasady „projektowanie dla wszystkich"[23] mają wielki potencjał w zakresie usuwania barier i umożliwiania osobom niepełnosprawnym uczestnictwa we wszystkich aspektach społeczeństwa. „Projektowanie dla wszystkich" sprzyja zapewnieniu w większym stopniu wszystkim ludziom równego dostępu m.in. do zatrudnienia, budynków, transportu, usług medycznych, informacji i komunikacji, edukacji, wypoczynku i kultury. Normy opracowane zgodnie z tą zasadą mogą również wspierać innowacje oraz stworzenie rzeczywistego jednolitego europejskiego rynku w zakresie produktów i usług dostępnych dla osób niepełnosprawnych i starszych. Zastosowanie procesów normalizacji europejskiej w dziedzinie usług społecznych może także być sposobem rozpowszechniania **innowacji społecznych** wśród szerokiego kręgu podmiotów i stanowiłoby dla usługodawców wyraźny bodziec do postępu we właściwym kierunku. Wymogi w zakresie dostępności muszą być zatem brane pod uwagę we wszystkich działaniach normalizacyjnych m.in. poprzez większe zaangażowanie organizacji reprezentujących osoby niepełnosprawne, ekspertów w zakresie dostępności i innych specjalistów w powiązanych dziedzinach. Przyjęta przez ONZ Konwencja praw osób niepełnosprawnych weszła w życie w odniesieniu do UE w dniu 22 stycznia 2011 r. i została ratyfikowana przez 17 państw członkowskich, natomiast w pozostałych państwach członkowskich proces ratyfikacji jest w toku. Konwencja zobowiązuje Państwa-Strony do promowania projektowania uniwersalnego przy opracowywaniu norm oraz do rozwoju, propagowania i monitorowania procesu wdrażania minimalnych norm i wytycznych dotyczących dostępności udogodnień i usług oferowanych ogółowi społeczeństwa. Działania w zakresie normalizacji europejskiej mogą przyczyniać się do wdrażania konwencji w Europie.

Normalizacja europejska może stanowić wsparcie prawodawstwa i polityki w dziedzinach **zmiany klimatu i rozwoju ekologicznego, a także może promować postęp w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywnie wykorzystującej zasoby**. Normy sprzyjają efektywnemu wykorzystaniu zasobów poprzez integrowanie wymogów odnoszących się do kryteriów utraty statusu odpadu, trwałości i możliwości recyklingu. Szczególnie istotne w ocenie wielkości emisji i

---

21 COM(2010) 609 „Całościowe podejście do kwestii ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej".

22 Dyrektywa 2001/95/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów.

23 Zlecenie M 473 „Projektowanie dla wszystkich"

wpływu na środowisko będą normy pomiarowe, które pozwolą na poprawę efektywności środowiskowej produktów i procesów produkcji. Zachęca się w tym względzie do stosowania narzędzi analizy cyklu życia, opracowanych na szczeblu UE[24]. Będzie to również miało kluczowe znaczenie dla rozwoju nowych rynków produktów i usług bardziej przyjaznych środowisku oraz dla ułatwiania nowym podmiotom dostępu do rynku. W przyszłości niezbędne będzie uwzględnianie kwestii ochrony środowiska przy opracowywaniu norm w innych dziedzinach[25]. Komisja odnotowała postęp dokonany przez EON, jeśli chodzi o wsparcie podmiotów opracowujących normy przy określaniu i rozumieniu podstawowych oddziaływań na środowisko oraz przy ustalaniu możliwości ich uwzględnienia w toku opracowywania norm. Niemniej jednak wysiłki zmierzające do efektywnego uwzględniania kwestii ochrony środowiska przez krajowe organy normalizacyjne mają nadal fragmentaryczny charakter. Uwzględnianie wymogów ochrony środowiska przy opracowywaniu norm powinno zatem pozostać jednym z priorytetów europejskich i krajowych organów normalizacyjnych. Zwłaszcza KON powinny zadbać o większe angażowanie organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska w proces opracowywania norm.

Przyspieszenie procesów normalizacji ma kluczowe znaczenie dla stworzenia ogólnoeuropejskiego rynku produktów związanych z bezpieczeństwem i już teraz ma dla Komisji znaczenie priorytetowe[26]. W dziedzinie bezpieczeństwa szybkość ma zasadnicze znaczenie w zwalczaniu nowych i pojawiających się zagrożeń, dlatego też należy w pełni wykorzystywać przyspieszone procedury normalizacyjne. Ponadto normy dotyczące określonych zastosowań w dziedzinie bezpieczeństwa, np. skanerów na lotniskach lub pras do druku banknotów, należy udostępniać wyłącznie podmiotom posiadającym wymagane certyfikaty bezpieczeństwa.

Działania

(6) Komisja wprowadzi zmiany w **dyrektywie w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów**, zmierzające w szczególności do zwiększenia roli norm europejskich i skrócenia procedury ich przyjmowania.

(7) Komisja rozszerzy **strategiczne stosowanie normalizacji** w celu wsparcia **prawodawstwa i polityki w zakresie ochrony środowiska i dostępności** oraz w dziedzinie **bezpieczeństwa cywilnego i ochrony cywilnej**.

(8) Państwa członkowskie powinny **skutecznie zadbać o udział zainteresowanych stron, organizacji pozarządowych działających w dziedzinie ochrony środowiska oraz przedstawicieli osób niepełnosprawnych i starszych w normalizacji na szczeblu krajowym**.

---

24 Międzynarodowy podręcznik bazy danych cyklu życia (http://lct.jrc.ec.europa.eu/); trwające prace nad śladem ekologicznym produktów i przedsiębiorstw (http://ec.europa.eu/environment/eussd/corporate_footprint.htm, http://ec.europa.eu/environment/eussd/product_footprint.htm)

25 Zob. zlecenia dotyczące ekoprojektów, wydane już w odniesieniu do szeregu grup produktów, np. M/439, M/450, M/451, M/469, M/470.

26 COM(2009) 691.

(9)	EON i KON powinny zapewnić pełne uwzględnianie w normach czynników związanych z ochroną konsumentów, **ochroną środowiska i dostępnością oraz angażować w swoje prace przedstawicieli odpowiednich zainteresowanych stron**.

4. PROCES OPRACOWYWANIA NORM ANGAŻUJĄCY SZEROKIE GRONO PODMIOTÓW

Siła dobrowolnej normy zależy od siły konsensusu osiągniętego przy jej opracowywaniu. Silne porozumienie jest niezbędne, aby dana norma przyjęła się i była stosowana przez przemysł. Akceptacja normy przez inne zaangażowane podmioty jest istotna w tych dziedzinach, w których normy są stosowane jako wsparcie polityki publicznej i prawodawstwa. Jednak obecnie nie wszystkie zainteresowane strony są adekwatnie reprezentowane w procesie normalizacji. Mimo że **małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP)** stanowią kręgosłup gospodarki europejskiej, to nadal w rozmaitych gremiach technicznych zajmujących się normalizacją europejską w większym stopniu reprezentowane są duże firmy. Wynika to z faktu, że MŚP mają niewielu pracowników i rzadko mogą pozwolić sobie na taki podział pracy, aby jeden z nich mógł poświęcić odpowiednio dużo czasu na uczestnictwo w opracowywaniu norm. Koszty w postaci poświęconego czasu, wydatków na podróż i składek członkowskich są proporcjonalnie zbyt wysokie.

Ponadto **normalizacja obejmuje swoim zakresem nowe obszary**. Tradycyjnie normy tworzono w celu koordynacji technicznej. Obecnie opracowuje się je również do szerszego stosowania w organizacjach, np. w celu dostarczenia im wytycznych w zakresie systemów zarządzania, usług lub kwestii społecznych i ochrony środowiska. Co więcej, jakkolwiek normy są opracowywane przez podmioty prywatne, to wspomniane bardziej tradycyjne normy mają często znaczny wpływ na społeczeństwo w szerokim sensie, ponieważ dotyczą bezpieczeństwa i ogólnego dobra obywateli, wydajności sieci, środowiska i innych dziedzin polityki publicznej.

Dlatego też **w proces normalizacji muszą być ściśle zaangażowani przedstawiciele MŚP i zainteresowanych szerokich grup społecznych** (np. konsumentów, związków zawodowych, organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska, organizacji zrzeszających osoby niepełnosprawne oraz działających na ich rzecz). Jednym ze sposobów, w jakie EON mogą osiągnąć ten cel, jest czerpanie ze wzorca zastosowanego przy opracowywaniu przewodnika ISO[27] w zakresie odpowiedzialności społecznej, czyli tzw. „alternatywnej linii produkcyjnej". Model ten jest szczególnie właściwy dla elementów prac, które są bardzo wrażliwe lub mają duże znaczenie dla interesu publicznego.

Obecnie model członkostwa ETSI przewiduje już możliwość bezpośredniego uczestnictwa MŚP. W przypadku CEN i CENELEC uczestnictwo MŚP i zainteresowanych grup społecznych w opracowywaniu norm europejskich odbywa się za pośrednictwem KON. Jest to wynikiem „**zasady delegacji krajowej**", w myśl której interesy wszystkich krajowych zainteresowanych podmiotów są reprezentowane w CEN i CENELEC przez krajowe organy normalizacyjne danych państw. Zasada ta ma tę korzyść, że duża część pracy wykonywana jest na poziomie krajowym, przez co koszty udziału, szczególnie podróży, mogą być niższe, a także

[27] ISO 26000.

można wziąć pod uwagę warunki krajowe, np. język. Jako że zasada ta nadal będzie podstawą systemu normalizacji w ramach CEN i CENELEC, to KON muszą być w stanie zapewnić solidną platformę budowania konsensusu. Niektóre KON dokonały w tej kwestii postępów, inne jednak muszą wykazać się aktywniejszym podejściem w angażowaniu potencjalnie zainteresowanych podmiotów, które tradycyjnie nie uczestniczyły w procesie normalizacji. W niektórych przypadkach barierą dostępu dla MŚP i zainteresowanych grup społecznych pozostaje cena norm. Zastosowanie najlepszych praktyk, jak specjalne stawki lub pakiety po obniżonych cenach, mogą zniwelować te bariery przy jednoczesnym utrzymaniu lub nawet poprawie rentowności systemu.

We wszystkich swoich działaniach CEN, CENELEC i ETSI kierują się **podstawowymi zasadami normalizacji**[28]**, określonymi przez Światową Organizację Handlu** w kontekście Porozumienia w sprawie barier technicznych w handlu[29]. Przyjmując kryteria WTO jako podstawę, EON i KON powinny dobrowolnie opracować **schemat, uwzględniający dające się zmierzyć parametry, wykazujący, że KON przestrzegają wspomnianych kryteriów, i zapewniający ciągłe doskonalenie systemu normalizacji europejskiej**.

Schemat taki powinien stać się w przyszłości bazą **wzajemnej weryfikacji** KON, uwzględniającej również inne elementy, jak struktura kosztów, przejrzystość i efektywność. Na poprawę działania KON korzystnie wpłynie też zwiększenie współpracy między nimi, w tym wymiana dobrych praktyk i projekty partnerstwa.

Istnieją także duże możliwości zwiększenia uczestnictwa MŚP i zainteresowanych grup społecznych w europejskich komitetach normalizacyjnych, jakkolwiek istotną barierą dostępu są kwestie czasowe i koszty. ESO rozpoczęły prace nad zwiększeniem skali uczestnictwa MŚP w normalizacji i korzyści z tego wynikających; konieczne są jednak dalsze działania. Komisja w związku z tym będzie nadal wspierać finansowo **uczestnictwo MŚP i zainteresowanych grup społecznych w europejskich komitetach normalizacyjnych**[30]. Będzie również nadal wspierać organizacje europejskie reprezentujące MŚP i zainteresowane grupy społeczne w drodze finansowania działalności ich sekretariatów. Ponadto CEN i CENELEC powinny w pełni wdrożyć zalecenia zawarte w sprawozdaniu „Dostęp MŚP do normalizacji europejskiej”[31]. Powinny również zmodyfikować swoje regulaminy w celu wzmocnienia pozycji europejskich stowarzyszeń MŚP i zainteresowanych grup społecznych.

---

28 Zasady podstawowe to: przejrzystość, otwartość, bezstronność i konsensus, skuteczność i odpowiedniość oraz spójność.

29 Światowa Organizacja Handlu – Bariery techniczne w handlu: Załącznik 3c – Kodeks właściwego postępowania przy przygotowywaniu, przyjmowaniu i stosowaniu norm: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/17-tbt_e.htm.

30 Np. poprzez „Zestaw narzędzi normalizacyjnych dla małych i średnich przedsiębiorstw” (Small and Medium Enterprises Standardisation Toolkit – SMEST 1 & 2).

31 de Vries, Blind, Mangelsdorf, Verheul, van der Zwann, „SME access to European standardization”, Rotterdam, 2009.

Działania

(10) Komisja zwróci się do EON, aby oceniły one wprowadzenie **alternatywnych procesów pracy, sprzyjających angażowaniu większej liczby podmiotów** („alternatywnej linii produkcyjnej"), zwłaszcza w odniesieniu do elementów pracy o szczególnej wrażliwości bądź znaczeniu dla ogółu społeczeństwa.

(11) Komisja zwróci się do EON i KON o opracowanie dobrowolnego schematu wykazującego, że KON przestrzegają kryteriów członkostwa opierających się na **zasadach WTO dotyczących barier technicznych w handlu** oraz że EON regularnie monitorują ich przestrzeganie. Komisja zwróci się również do EON o przekazywanie jej corocznych sprawozdań z wyników wspomnianego monitorowania.

(12) Komisja zwróci się także do EON i KON o stworzenie systemu **wzajemnej weryfikacji** w celu m.in. aktywnego monitorowania szerokiego uczestnictwa w procesie normalizacji.

(13) Państwa członkowskie powinny aktywnie wspierać (w stosownych przypadkach również finansowo) uczestnictwo **krajowych organizacji reprezentujących MŚP i krajowych zainteresowanych grup społecznych**.

(14) Krajowe organy normalizacyjne zachęca się do **oferowania** małym i średnim przedsiębiorstwom oraz zainteresowanym grupom społecznym **norm po specjalnych stawkach lub w pakietach po obniżonych cenach**.

(15) Należy wzmocnić pozycję **stowarzyszeń europejskich reprezentujących MŚP i zainteresowane grupy społeczne**, w tym poprzez ciągłe wsparcie finansowe Komisji.

5. NORMALIZACJA A JEDNOLITY EUROPEJSKI RYNEK USŁUG

W pełni funkcjonujący i rozwijający się jednolity rynek europejski ma kluczowe znaczenie dla realizacji strategii „Europa 2020", jak opisano to w inicjatywie przewodniej „W kierunku Aktu o jednolitym rynku"[32]. Podstawą jednolitego rynku są cztery swobody dotyczące przepływu osób, towarów, usług i kapitału. W jednym z tych obszarów – przepływu towarów – system normalizacji europejskiej wniósł już istotny wkład, szczególnie w postaci „nowego podejścia" do tworzenia prawa, którego celem było zapobieganie tworzeniu barier technicznych w handlu.

Chociaż normy europejskie są już szeroko stosowane w sektorach transportu i logistyki, usług pocztowych oraz sieci i usług łączności elektronicznej, **dobrowolne normy europejskie odegrały mniej znaczącą rolę w dążeniu do ukończenia procesu tworzenia jednolitego rynku usług i w zwiększaniu konkurencyjności tego sektora, kluczowego dla gospodarki europejskiej**. Usługi są obecnie jedną z głównych sił napędowych gospodarki UE – odpowiadają za ponad dwie trzecie PKB Unii i są źródłem całości wzrostu netto liczby miejsc pracy w ostatnim roku. Jednolity rynek usług nie realizuje jednak w pełni swojego potencjału ze względu na utrzymywanie się na nim licznych przeszkód prawnych i administracyjnych. W tym kontekście normy mogą potencjalnie ogromnie przyczynić się do poprawy

[32] COM(2010) 608.

funkcjonowania i zwiększenia europejskiego wymiaru sektora usług, a przez to do polepszenia innowacyjności i konkurencyjności gospodarki poprzez zapewnienie większej interoperacyjności i wyższej jakości usług.

Do tej pory postępy w opracowywaniu norm europejskich w dziedzinie usług były jednak powolne, a w ostatnich latach szybki wzrost liczby norm usługowych miał miejsce raczej na szczeblu krajowym, a nie europejskim (453 nowe normy krajowe w latach 2005-2009 i zaledwie 24 normy europejskie). Takie mnożenie norm krajowych stwarza ryzyko powstania barier w handlu usługami wewnątrz UE, ponieważ od firm może być wymagane dostosowanie się do coraz większej liczby różnych norm krajowych w ramach jednolitego rynku.

Dlatego też w komunikacie Komisji „Akt o jednolitym rynku: Dwanaście dźwigni na rzecz pobudzenia wzrostu gospodarczego i wzmocnienia zaufania" wśród dwunastu działań priorytetowych, które instytucje UE mają przyjąć do końca 2012 r., znalazło się **objęcie sektora usług systemem normalizacji europejskiej**. **Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie normalizacji europejskiej obejmuje zatem dobrowolne normy dotyczące usług**, aby zmniejszyć prawdopodobieństwo występowania sprzecznych i regulujących te same kwestie norm krajowych; umożliwia on również Komisji, po należytym rozpatrzeniu, wydawanie zleceń opracowania norm europejskich dotyczących usług. Z odpowiedzi uzyskanych w ramach publicznych konsultacji na temat reformy systemu normalizacji wynika szerokie poparcie dla tego wniosku. Jednakże rozporządzenie, którego dotyczy wniosek, nie rozszerza zakresu powiadamiania o projektach obowiązkowych przepisów dotyczących produktów na usługi, ponieważ nie należy to do przedmiotu rozporządzenia. System, w którym należy powiadamiać Komisję i pozostałe państwa członkowskie o projektach przepisów technicznych dotyczących produktów i usług społeczeństwa informacyjnego, nie ulegnie zmianie w wyniku wniosku. Objęcie systemem sektora usług zostanie ewentualnie rozważone w kontekście przeglądu dyrektywy 98/34/WE.

Treść norm europejskich dotyczących usług powinna uwzględniać interes publiczny, opierać się na konsensusie i wynikać z uwarunkowań rynkowych, dzięki czemu górę brałyby potrzeby podmiotów gospodarczych i zainteresowanych stron, których dana norma bezpośrednio lub pośrednio dotyczy. Dlatego też Komisja zamierza konsultować się z zainteresowanymi podmiotami z branży usług, aby sprawić, by wszelkie normy przyjmowane w przyszłości spełniały wymóg zaspokojenia potrzeb rynkowych. **Grupa wysokiego szczebla ds. usług dla przedsiębiorstw**, przewidziana w komunikacie Komisji „W kierunku Aktu o jednolitym rynku"[33], powinna służyć również jako forum do dyskusji nad tymi i innymi kwestiami związanymi z normalizacją usług. Należy zauważyć, że ogromną większość przedsiębiorstw w sektorze usług stanowią małe przedsiębiorstwa. Wynika z tego, że uczestnictwo MŚP i zainteresowanych grup społecznych ma kluczowe znaczenie w procesie normalizacji.

[33] COM(2010) 608.

Działania

(16) W zakresie załączonego nowego rozporządzenia w sprawie normalizacji znajdą się **normy dotyczące usług**.

(17) W przypadkach zapotrzebowania na rynku Komisja po konsultacji z zainteresowanymi stronami zwróci się o **opracowanie dobrowolnych norm dla sektora usług, wynikających z uwarunkowań rynkowych, opierających się na konsensusie i uwzględniających interes publiczny**.

(18) Komisja powoła **grupę wysokiego szczebla ds. usług dla przedsiębiorstw**, która będzie rozpatrywać również kwestie norm w poszczególnych branżach.

6. NORMALIZACJA A TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE (TIK) I INTEROPERACYJNOŚĆ

TIK odpowiadają za 5 % europejskiego PKB, a ich roczna wartość rynkowa wynosi 660 mld EUR. Jeszcze większa jednak od ich wpływu gospodarczego jest rola, jaką TIK odgrywają we wspomaganiu wzrostu wydajności wszystkich pozostałych sektorów działalności gospodarczej. Ponadto TIK mają bezpośredni wpływ na życie poszczególnych obywateli – ponad 250 mln osób w UE codziennie korzysta z Internetu, a prawie wszyscy obywatele Europy mają telefony komórkowe. Spowodowało to już głębokie i wielorakie zmiany w działalności gospodarczej i w społeczeństwie, a tempo tych zmian będzie jeszcze rosło: atrakcyjne treści i usługi dostępne w efektywnym środowisku internetowym pobudzają popyt na szybsze łącza o większej przepustowości, a to z kolei wpływa na tworzenie nowych przedsiębiorstw i jeszcze bardziej innowacyjnych usług.

Normy muszą być dostępne dla zapewnienia wzajemnej interoperacyjności urządzeń, aplikacji, repozytoriów danych, usług i sieci, aby Europa mogła w pełni czerpać korzyści z TIK. Konieczne jest również promowanie stosowania norm, m.in. za pośrednictwem zamówień publicznych oraz odpowiednich polityk i prawodawstwa UE.

W miarę gwałtownych zmian sytuacji w zakresie TIK ewoluowała również sytuacja pod względem normalizacji w tej dziedzinie. Obok organizacji zajmujących się tradycyjnie ustalaniem norm, coraz aktywniejsze stawały się wyspecjalizowane i w przeważającej części globalne **fora i konsorcja działające w obszarze TIK**; niektóre z nich objęły czołową pozycję w zakresie opracowywania norm dotyczących TIK. Organizacje te zwykle również zajmują się wdrażaniem zasad, procesów i procedur ogólnie zgodnych z zasadami ustalonymi przez WTO w odniesieniu do międzynarodowych organizacji normalizacyjnych. Jakkolwiek EON dokonały już znacznych działań w celu ściślejszej współpracy ze wspomnianymi forami i konsorcjami, to normy opracowane przez te ostatnie nie są włączone do norm europejskich.

Konieczne jest uzyskanie co najmniej odpowiedniego poziomu interoperacyjności i zagwarantowanie organom udzielającym zamówień publicznych możliwości uzyskania interoperacyjnych usług i aplikacji TIK. W tym celu należy brać pod uwagę dzisiejsze technologie, w przypadku których, w takich dziedzinach jak

Internet i WWW, normalizacją zajmują się przede wszystkim fora i konsorcja, a nie EON. Uwzględniając tę perspektywę, Komisja przedstawiła do publicznej konsultacji w formie białej księgi[34] szczegółowe propozycje modernizacji normalizacji europejskiej w zakresie TIK. Biorąc pod uwagę przychylne reakcje na białą księgę, Komisja będzie obecnie kontynuować wdrażanie tych propozycji.

Jak przewidziano w „Europejskiej agendzie cyfrowej”[35], w rozporządzeniu ustanowiony zostanie system, w ramach którego **normy TIK o największym znaczeniu spośród opracowanych przez wiodące globalne fora i konsorcja będą mogły być stosowane w zamówieniach publicznych, co pozwoli uniknąć dominacji jednej technologii bądź jednego dostawcy i będzie sprzyjać konkurencji** w zakresie dostaw interoperacyjnych usług, aplikacji i produktów TIK. W niektórych przypadkach można uwzględnić wymóg stosowania przyjętych w skali globalnej znormalizowanych interfejsów w procedurach zamówień publicznych, o ile są one zdefiniowane w kontekście polityki, inicjatyw strategicznych, architektur i ram interoperacyjności TIK, pod warunkiem przestrzegania zasad otwartości, uczciwości, obiektywności i niedyskryminacji oraz dyrektyw dotyczących zamówień publicznych.

Wybrane normy TIK będą stanowić **uzupełnienie norm europejskich** i muszą być zgodne z **kryteriami jakości**. Kryteria te, dotyczące zarówno procesów opracowywania norm, jak i samych norm, obejmują takie kwestie jak otwartość, przejrzystość i neutralność, a także stosowanie tych samych minimalnych wymogów, jakie stosują EON w odniesieniu do praw własności intelektualnej.

Komisja będzie w coraz większym stopniu wykorzystywać w różnych dziedzinach polityki europejskiej wybrane normy TIK opracowane przez organizacje inne niż EON (o ile normy te będą zgodne z kryteriami jakości), w szczególności w przypadkach konieczności dalszej poprawy wzajemnej interoperacyjności urządzeń, aplikacji, repozytoriów danych, usług i sieci. Dla przykładu – w rozwijającej się dziedzinie korzystania z „chmury obliczeniowej” (*cloud computing*) działania normalizacyjne i normy są liczne i rozproszone. Konieczne są wysiłki dla zapewnienia użyteczności tych norm w celu wsparcia starań europejskich o zapewnienie użytkownikom wyboru dzięki interoperacyjności i możliwości przenoszenia danych.

Jeśli Europie zależy na terminowym opracowywaniu potrzebnych jej norm TIK, konieczny jest **stały dialog** między organami sektora publicznego a zainteresowanymi podmiotami, a także pomiędzy organizacjami opracowującymi normy, w tym forami i konsorcjami. Komisja będzie również nadal rozpatrywać wraz z zainteresowanymi stronami sposoby dalszego zwiększania przejrzystości i przewidywalności traktowania praw własności intelektualnej w normalizacji TIK. Jednocześnie Komisja będzie zachęcać EON i wspomagać je w dalszym zacieśnianiu współpracy z forami i konsorcjami, szczególnie w celu wprowadzenia specyfikacji forów i konsorcjów do systemu normalizacji europejskiej, np. w drodze procedur przyspieszonych.

---

34 Modernizacja normalizacji technologii informacyjno-komunikacyjnych w UE. Droga naprzód. COM(2009) 324 z 3.7.2009.

35 COM(2010) 245.

Działania

(19) Rozporządzenie, którego dotyczy załączony wniosek, umożliwi odnoszenie się w dokumentach dotyczących zamówień publicznych do **wybranych norm w dziedzinie TIK**, powszechnie akceptowanych na rynku i zgodnych z zestawem kryteriów jakości opierających się na zasadach WTO dotyczących międzynarodowych procesów normalizacji – w dziedzinach, w których EON nie są aktywne lub w których normy EON nie upowszechniły się na rynku bądź zdezaktualizowały się.

(20) Komisja będzie w coraz większym stopniu wykorzystywać **w różnych dziedzinach polityki europejskiej wybrane normy TIK** zgodne z tym samym zestawem kryteriów jakości, w szczególności w przypadkach konieczności dalszej poprawy wzajemnej interoperacyjności urządzeń, aplikacji, repozytoriów danych, usług i sieci.

(21) W 2011 r. Komisja stworzy **platformę zainteresowanych podmiotów** pod swoim przewodnictwem, która będzie doradzać Komisji w kwestiach związanych z wdrażaniem polityki normalizacji w dziedzinie TIK, włączając w to program prac na rzecz normalizacji TIK, ustalanie priorytetów w celu wsparcia prawodawstwa i polityki oraz identyfikację specyfikacji opracowanych przez globalne fora i konsorcja w dziedzinie TIK.

(22) Państwa członkowskie powinny **w większym stopniu stosować normy, w tym wybrane normy w dziedzinie TIK, w zamówieniach publicznych dotyczących TIK** w celu promowania interoperacyjności i innowacji i zapobiegania dominacji jednej technologii bądź jednego dostawcy.

(23) Od EON oczekuje się ciągłego udoskonalania procesów służących **wprowadzaniu norm opracowanych przez inne organizacje do systemu normalizacji europejskiej**, np. w drodze procedur przyspieszonych.

7. ROLA NORM W ZWIĘKSZANIU KONKURENCYJNOŚCI UE NA RYNKU ŚWIATOWYM

Europa już teraz odgrywa wiodącą rolę w międzynarodowej normalizacji za pośrednictwem europejskich krajowych organów normalizacyjnych, które są bez wyjątku członkami ISO i IEC. Normy mogą w znacznym stopniu **wspierać konkurencyjność firm europejskich na globalnym rynku**, umożliwiając im dostęp do zagranicznych rynków i nawiązywanie partnerstw biznesowych na całym świecie[36].

System normalizacji europejskiej uznaje zatem prymat norm międzynarodowych, zgodnie z umowami z Wiednia i Drezna, w których ustalono ramy współpracy EON z międzynarodowymi organami normalizacyjnymi. Normy międzynarodowe w szczególności przyczyniają się do usuwania barier handlowych wynikających z różnic w przepisach technicznych poszczególnych państw; mają one też duży potencjał jako narzędzie promowania zbieżności uregulowań. Z tego względu normy europejskie powinny w miarę możliwości zawsze opierać się na normach ISO, IEC i ITU, uznawanych w skali międzynarodowej. Należy zatem rozpatrywać dalsze

[36] Inicjatywa przewodnia na rzecz handlu, wzrostu i polityki światowej w ramach strategii „Europa 2020" – COM(2010)612.

możliwości zwiększania zbieżności z normami międzynarodowymi. Europejskie normy są konieczne w tych przypadkach, w których normy międzynarodowe nie są dostępne lub nie służą w odpowiedni sposób uprawnionym celom regulacyjnym i celom polityki. W przypadkach, w których normy europejskie odbiegają od istniejących norm międzynarodowych, należy przedstawić w zarysie przyczyny tej rozbieżności.

Podczas gdy UE i EFTA są zdecydowane wdrażać wszystkie normy międzynarodowe zgodne z wartościami normalizacji europejskiej, wycofując jednocześnie sprzeczne z nimi normy europejskie, to żadne inne państwo ani organizacja regionalna nie zadeklarowała równie pełnego zobowiązania do stosowania norm międzynarodowych. UE będzie zatem nadal **promować stosowanie norm międzynarodowych** i aktywnie unikać środków protekcjonistycznych; jednocześnie oczekuje podobnej postawy od swoich partnerów.

Europa często odgrywa innowacyjną rolę, opracowując nowe rodzaje zbywalnych towarów, usług i technologii, np. w takich obszarach jak pojazdy elektryczne, bezpieczeństwo, efektywność energetyczna i inteligentne sieci. Inicjując opracowywanie norm europejskich lub międzynarodowych w tych dziedzinach, Europa może zmaksymalizować swoją przewagę wynikającą z pionierskiej roli i zwiększyć konkurencyjność swojego przemysłu. **Organy normalizacyjne mające siedziby w UE powinny zatem nadal przedstawiać propozycje norm międzynarodowych** w tych obszarach, w których Europa jest globalnym liderem, w celu maksymalnego zwiększenia przewagi konkurencyjnej Europy. Normalizacja międzynarodowa będzie mieć też istotne znaczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych, takich jak zmiana klimatu, dostępność oraz warunki życia starzejącej się ludności. Skuteczne działania będą wymagać większej współpracy EON z ich międzynarodowymi odpowiednikami na etapie przygotowawczym opracowywania norm.

Normalizacja europejska może być inspiracją dla państw sąsiednich i innych regionów na całym świecie. System normalizacji europejskiej powinien być promowany poprzez dalej idące, lepiej skoordynowane inicjatywy w zakresie popularyzacji i pomocy technicznej, np. w celu zwiększenia uczestnictwa państw rozwijających się i najmniej rozwiniętych w pracach przy ustalaniu norm międzynarodowych lub poprzez powoływanie ekspertów w dziedzinie normalizacji i regulacji rynku wewnętrznego w państwach trzecich.

Ponieważ w ramach polityki handlowej UE zwraca się szczególną uwagę na **USA, Chiny, Rosję, Japonię, Indie i Brazylię**, to dla naszych stosunków gospodarczych z tymi krajami istotne jest zacieśnienie współpracy z nimi w dziedzinie normalizacji. W tym kontekście Komisja ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje wyniki Transatlantyckiej Rady Gospodarczej (TEC) i Forum wysokiego szczebla ds. współpracy w zakresie prawodawstwa (HLRCF) w zakresie poprawy współpracy pomiędzy UE i USA we wczesnych stadiach normalizacji w dziedzinach efektywności energetycznej, pojazdów elektrycznych, dostępności i inteligentnych sieci. Również współpraca Komisji z Chinami przynosi obiecujące wyniki; podobne inicjatywy należy podejmować z innymi partnerami, np. Indiami.

W ramach **europejskiej polityki sąsiedztwa** promuje się model regulacyjny UE, a partnerów zachęca się do wykorzystywania możliwości czerpania korzyści z atrakcyjności wspólnego otoczenia regulacyjnego. Niektórzy partnerzy przyjęli już szeroko zakrojone podejście do zbieżności z normami UE i działają w kierunku wdrożenia zobowiązań do przyjęcia norm europejskich w kontekście negocjacji dotyczących pogłębionych i kompleksowych umów o wolnym handlu (DCFTA) z UE.

Powszechniejsze stosowanie dobrowolnych międzynarodowych norm w sferze regulacyjnej jest również bardzo skutecznym narzędziem prowadzącym do zbieżności przepisów różnych państw i bloków handlowych w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania globalnych rynków, w tym rynków finansowych. Dlatego też w trakcie negocjacji handlowych i dialogów w kwestiach regulacyjnych Komisja Europejska i państwa członkowskie powinny nadal promować zbieżność przepisów i wykorzystywać istniejące inicjatywy sektorowe obejmujące element normalizacji. UE powinna również współpracować ze swoimi partnerami międzynarodowymi w celu promowania stosowania dobrowolnych norm międzynarodowych w sferze regulacyjnej oraz w celu zwiększenia otwartości i przejrzystości oraz jakości i skuteczności naszych procesów.

EON już współpracują ze swoimi międzynarodowymi odpowiednikami i koordynują z nimi swoje działania. **Powinny one wspólnie zawierać dalsze umowy z uznanymi organami normalizacyjnymi w państwach trzecich i innych regionach.**

Działania

(24) Komisja będzie nadal **promować dążenie do większej zbieżności z normami międzynarodowymi, stosowanie dobrowolnych norm w sferze regulacyjnej oraz wykorzystywanie dotychczasowych inicjatyw sektorowych w zakresie zbieżności przepisów** w kontekście dialogów w kwestiach regulacyjnych i negocjacji handlowych. Komisja będzie wspierać i wzmacniać trwające dialogi w kwestiach regulacyjnych, szczególnie w przypadkach jednoznacznie obejmujących normalizację, i rozważy możliwość rozpoczęcia kolejnych dialogów z nowymi partnerami.

(25) Komisja będzie oferować **pomoc techniczną** państwom i regionom, aby zachęcić je do uczestnictwa w pracach nad ustalaniem norm międzynarodowych.

(26) Wspierając **ekspertów ds. normalizacji europejskiej** w państwach, które mają dla UE strategiczne znaczenie handlowe, Komisja wzmocni współpracę z ich organami normalizacyjnymi.

(27) Komisja oczekuje od EON i KON przedstawiania większej liczby **propozycji norm międzynarodowych w tych obszarach, w których Europa jest liderem światowym**. Komisja zwraca się również do EON o aktywne monitorowanie skuteczności europejskich działań w zakresie normalizacji międzynarodowej i przekazywanie Komisji corocznych sprawozdań na ten temat.

(28) **Od EON oczekuje się wspólnego działania w kwestiach międzynarodowych** i dalszego zacieśniania dotychczasowej współpracy z ich międzynarodowymi odpowiednikami. Powinna ona obejmować innowacyjne obszary opracowywania norm oraz dalsze promowanie mechanizmów wspólnego przygotowywania norm.

8. MONITOROWANIE POSTĘPÓW I OPRACOWANIE STRATEGII WYKRACZAJĄCEJ POZA ROK 2020

Komisja rozpocznie realizację działań natychmiast, natomiast niektóre działania mogą wymagać wejścia w życie załączonego rozporządzenia, co w najlepszym wypadku powinno nastąpić 1 stycznia 2013 r.

Najpóźniej do 2013 r. zostanie rozpoczęty **niezależny przegląd** w celu pomiaru i oceny osiągnięcia strategicznych celów niniejszego komunikatu. Jego głównym celem będzie ocena tego, czy w dłuższej perspektywie czasowej system normalizacji europejskiej jest w stanie dostosowywać się do szybko zmieniających się realiów i przyczyniać się do realizacji strategicznych celów wewnętrznych i zewnętrznych Europy, szczególnie w dziedzinach polityki przemysłowej, innowacji i rozwoju technologicznego. Częścią przeglądu będzie również sprawdzenie, czy system normalizacji europejskiej jest adekwatny z punktu widzenia potrzeb rynku oraz potrzeby angażowania rozmaitych podmiotów i reprezentatywności. W tym kontekście rozpatrzona zostanie również kwestia ewentualnego przyznania prawa głosowania wybranym organizacjom europejskim reprezentującym MŚP i zainteresowane grupy społeczne w EON. Ponadto przegląd powinien obejmować analizę tego, w jaki sposób system normalizacji europejskiej może być podstawą funkcjonowania norm europejskich w globalnej gospodarce, w kontekście szerszym niż jednolity rynek. Komisja zapewni także pełną zgodność z wieloletnimi ramami finansowymi na okres po 2013 r. i przepisami rozporządzenia finansowego. Niezależny przegląd będzie również przydatną podstawą do ustalenia priorytetów strategicznych dotyczących normalizacji na okres po 2020 r. Będą one stanowić solidną bazę europejskiej polityki normalizacyjnej, dzięki której normalizacja będzie nadal odgrywać istotną rolę wspierającą przyszłość Europy.

Działanie

(29) Najpóźniej w 2013 r. rozpoczęty zostanie **niezależny przegląd** mający na celu ocenę postępów w realizacji strategicznych celów oraz analizę wyników obecnego modelu zarządzania systemem normalizacji europejskiej. Rozważone zostaną środki służące przyspieszeniu i zwiększeniu efektywności procesu ustalania norm w sposób angażujący szersze grono podmiotów przy jednoczesnym zachowaniu strategicznej pozycji UE względem jej głównych partnerów handlowych. Komisja zapewni również zgodność z wieloletnimi ramami finansowymi na okres po 2013 r. i przepisami rozporządzenia finansowego.